

Česko-lužický věstník

číslo 5 - 6 /
květen - červen 2015

ročník XXV

Eduard Warnar Socialna kritika

W přirowje wón zrudny leži,
krjehki, nabity a stary.
Kóždy spěšnje nimo běži,
wón ma pukliznu a šmary.

Dolho bě tak swěrnje słužil,
dónž jón Hilžka njerozbi.
Nichtó hornc wjac njeje wužil
a wón čiše žalosci:

„Za mnje njeb´du hižo kwasy,
žiwjenja smysl su mi brali.
Ach, te złote, stare časy,
hdyž su hišće do mnje srali.“

V příkopě sám smutně leží,
vetchý, starý, nakřapaný.
Každý kolem raděj běží,
puklý je a poškrábaný.

Dlouho hrnec věrně sloužil,
než ho Bětka rozbila.
Víc ho nikdo nepoužil,
tak si stýská do ticha:

„Už mám po všem,“ naříká si,
jak mne mohli takhle zradit!
Ach, ty zlaté staré časy,
když chodili do mne kadit.“

Báseň vyšla v Rozhladu 57/2/2007. Překlad Z. Bláhová-Sklenářová.

Lahvinku likéru před odjezdem? Autorka fotografie Alžběta Stančáková vzpomíná na letošní Velikonoce v Lužici (str. 29).

Z DOMOVA

► **Valná hromada Společnosti přátel Lužice** se konala v sobotu 28. března 2015 v Lužickém semináři; na úplném začátku účastníky pozdravil zástupce Kontaktní kanceláře Svobodného státu Sasko dr. David Michel a pochválil dosavadní spolupráci SPL s kanceláři. Uznání vyslovil také JUDr. Ing. arch. Zdeněk Blažek, pražský soudce, podporovatel společnosti a častý účastník akcí. Dopisem pozdravil přítomné předseda Domowiny Dawid Statnik, který vyjádřil podporu činnosti SPL a přislíbil pomoc při zachování Česko-lužického věstníku. Pozdrav vzkázal také Jurij Luščanski, který se stejně jako Statnik nemohl zúčastnit, neboť se ve stejnou dobu konala valná hromada Domowiny.

Odstupující předseda SPL Petr Kadlec se rozloučil s členy předsednictva i společností. Novým předsedou společnosti byl zvolen Lukáš Novosad. Dalšími členy předsednictva jsou Antonín Kříž a Milan Hrabal, dále nově knihovník Martin Boukal, Ondřej Šrámek a Tereza Valášková. Místopředsedkyní zůstává Eliška Papcunová, která také převzala redakci Česko-lužického věstníku.

Valná hromada schválila přijetí nových stanov, které Společnost přátel Lužice musí mít s ohledem na nový občanský zákoník. Důležitou změnou je prodloužení funkčního období všech činovníků na dva roky, což pomůže především při realizaci grantových projektů. Dále uložila předsednictvu zabývat se těžkostmi spojenými s rostoucími náklady na provoz Lužického semináře a na vydávání Česko-lužického věstníku. Valná hromada doporučila předsednictvu zvýšit členské příspěvky na 500 Kč ročně (300 Kč ročně pro studenty a důchodce).

Společnost přátel Lužice sleduje situaci kolem koupě německé divize těžební společnosti Vattenfallu českými těžařskými společnostmi ČEZ nebo EPH. Bude se zasazovat o to, aby nový vlastník dodržoval zemské zákony Saska a Braniborska na ochranu Lužických Srbů a nedopustil další oklešťování lužickosrbského sídelního prostoru.

red

► **Dvě dubnové akce v Lužickém semináři.** 11. dubna přednášel v Lužickém semináři Ladislav Futtera o prázdninových pobytech lužickosrbských dětí v Jabkenicích. Ve vystoupení nazvaném *Naše lubuški v Jablkynicach* nejdříve představil širší dobový kontext styků Lužických Srbů s Československem po první světové válce, s důrazem na vývoj těchto kontaktů na Mladoboleslavsku. Připomněl i jiné prázdninové pobyty podobného druhu, chronologii a průběh pobytných jabkenických (1931 a 1932) a konečně podobné akce organizované v krátkém období po druhé světové

válce. Výklad uzavřel informacemi o „druhém životě“ těchto pobytů, o jejich využívání i zneužívání v propagaci, respektive propa-

Účastníci prvního dětského tábora v Jabkenicích u pomníku padlým v první světové válce. Převzato z alba fotografií člena tábora, Serbski kulturny archiv MZb VI, k. 8A, s. 5. Publikováno s laskavým svolením SKA. gandě.

Kromě nečetné literatury (stati Haňži Winarjec-Orsesowé, Mikławše Krawce, respektive Jurije Luščanského, a Jaromíra Jermáře) se autor opíral zejména o prameny: kroniku jabkenické školy, v níž byly děti ubytovány (uchovány zde jsou podpisy všech účastníků), akta budyšínského Oddělení pro lužickosrbské záležitosti (Wendenabteilung), dále korespondenci a dobový tisk.

Futtera analyzoval kořeny rostoucího zájmu o Lužické Srby za první republiky, kdy přihlášení se ke sdružení spolupracujícímu se slovanskými národy bylo i manifestací přihlášení se k novému státu. Lužičtí Srbové navíc sloužili za příklad slovanského etnika odolávajícího německému útlaku a germanizaci, jemuž se však nepodařilo získat samostatnost, tedy jako určité varování pro českou společnost. Zvláštní postavení mělo také Mladoboleslavsko, historicky blízké Horní Lužici; Mladá Boleslav byla ostatně Horní Lužici nejbližším větším ryze českým městem.

Prázdninové pobyty lužickosrbských dětí je třeba chápat v kontextu ozdravných pobytů dětí hraničářských, tj. dětí z českých rodin z převážně německého pohraničí. U zrodu myšlenky stál zejména okresní školní inspektor Karel Sellner a jabkenický řídicí učitel Bohuslav Havlín, který se mj. zasloužil o vybudování pomníku Bedřicha Smetany (1924), jenž v jabkenické myslivně strávil poslední léta života. Havlínovi se podařilo sehnat potřebné prostředky zejména z místních zdrojů (místní spořitelna, okres, dárci ze všech společenských vrstev). Na lužickosrbské straně zájezd organizoval řídicí učitel Jurij Slodeňk z Pančic.

26. července 1931 do Československa přijela dvacítká lužickosrbských školáků ze saské části Horní Lužice. Pobyt byl míněn jako ozdravný, děti se však věnovaly i výuce a různým slavnostem, na nichž představovaly lužickosrbskou kulturu (písňe, bohoslužby). Podobně probíhal i druhý pobyt roku 1932,

který ovšem komplikovala rostoucí nedůvěra vůči Lužickým Srbům ve výmarské republice. Vzhledem k válečnému událostem se děti do Jabkenic mohly vrátit až roku 1945, obnovu tradice pobytů však znemožnil politický vývoj.

Podle Futtera nelze význam jabkenických meziválečných dětských táborů přeceňovat. Konaly se pouze po dvě léta a vystřídal se na nich 45 školáků z malé části lužickosrbského jazykového území. Pobyt lužickosrbských dětí však podpořily zájem o Lužické Srby v širším regionu. S jejich návštěvou přímo souvisí vznik odborů Československo-lužického spolku v Jabkenicích v roce 1931 a v Kolíně, Nymburce a Poděbradech o rok později.

Ladislav Futtera studuje v současné době v navazujícím magisterském programu historii, germanistiku a bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Tématu lužickosrbsko-českých vztahů na Mladoboleslavsku věnoval svou bakalářskou práci, kterou obhájil v roce 2013. S výstupem z této práce potom zvítězil v dubnu roku 2014 v celostátní studentské soutěži Historie (viz ČLV 05/2014).

Tentýž den, tedy v sobotu 11. dubna, se konala i **přednáška a workshop věnované lužickosrbským lidovým zvykům**. Akce byla součástí právě probíhajícího jazykových kurzů, proto celé odpoledne vedla Barbora Zyndžic, která kurzy také vyučuje. Workshopu se zúčastnilo asi devět zájemců, především z řad těch, kteří kurzy lužické srbštiny právě absolvují, ale objevili se i další. Předcházela mu přednáška o lužickosrbských velikonočních zvycích, provázená obrazovou prezentací. Ačkoliv lektorka ovládá češtinu, přednášela lužickosrbsky a svému vyprávění dodala na atraktivnosti tím, že se sama aktivně účastní příprav a organizace velikonočních akcí v Lužici. Po ukončení prezentace si účastníci měli možnost za doprovodu houslí a kytary zazpívat písňe Rjana Lužica (Handrij Zejler/Korla Awgust Kocor), Wo ničo so ja njestaram (lidová), Palenc, palenc (Günter Šwjentek / lidová) a další. Po zpěvech následovala ukázka srbského kola, tedy tance, který se tančí ve skupině do kola přeshlapováním pravé a levé nohy, což si účastníci vyzkoušeli za zpěvu písňe Dobry wječor, maćerka (lidová). Za otevřenými okny Lužického semináře se zastavovali turisté a naslouchali zpěvu lužickosrbských písňi.

Jan Zdichynec
a Veronika Vejvodová

► (KP 5. 4.) **5. dubna se konaly velikonoční obřadní jízdy – již popáté v rámci obnově tradice – i v severočeských Mikulášovicích.** Účastníci navazují na tradici zdejšího německého obyvatelstva a zpívají přítomně

mecky a česky. V Mikulášovicích jsou jízdy doloženy od roku 1877. Na obnově tradice se podílí zejména Roman Klinger, který se opírá i o vzpomínky svého děda Rudolfa Mayera. Až do druhé světové války se o velikonočních konal procesí na koních i v dalších místech Šluknovského výběžku, ve Vilémově (Wölmsdorf), Lobendavě, Brtníkách (Zeidler), Šluknově a Křečanech (Althrehenberg).

► (KP 19. 4.) **Zástupci Cyrilometodějské společnosti v čele s předsedou Jurijem Špitankem předali** v úterý, 7. dubna, v Mariánských Radčicích farářovi Philippu Michaelovi Irmerovi částku **5 620 eur**, která byla sebrána na vánoční akci „Lužička pomhá“ **na obnovu studánky v Krupce**. Irmer, kněz münsterského biskupství, spravuje od roku 2003 farnost v Mariánských Radčicích, zároveň je administrátorem farnosti Krupka a je zodpovědný i za klášter Osek.

Z HORNÍ LUŽICE

► (KP 8. 3.) **Majitel úložiště ve Wětrowě (Wetro) u Njeswačidla** Jürgen Preiss-Daimler se dohodl s občanskou iniciativou bojující proti zdejší skládce, že do **budoucnosti zde nebudou ukládány žádné radioaktivní odpady ze zrušených jaderných elektráren**. Od roku 2012 bylo ze Stade do Wětrowa převezeno asi 2.000 tun stavebního odpadu. Saské ministerstvo životního prostředí zastává názor, že jaderný odpad by měl zůstat v té spolkové zemi, v níž vznikl.

► (KP 22. 3.) **15. března proběhl v klášterním kostele v Mariině Hwězdě koncert sboru z České Lípy pod taktovkou Martiny Bogarové**. Zazněla *Stabat mater* Františka Ignáce Tůmy (1704–1774).

► (KP 22. 3.) **Výstava v Lužickosrbském muzeu v Budyšině nazvaná *Wjac hač pisane jejka* představila velikonoční zvyky v širším evropském kontextu**. Je zřejmé, že v Evropě existují četné obdoby tradic lužickosrbských, ale zároveň, že i zvyky blízkých národů, jako např. Poláků či Čechů, se od těch lužickosrbských liší. Připomenuty byly tradice italské, španělské a portugalské, ale rovněž české a polské. Mj. byla představena i tradice jízdy velikonočních křížáků ze severočeských Mikulášovic, která byla v této obci roku 2011 obnovena.

► (SR 23. 3.) **Český divadelní spolek Ne přijatelní 22. března opět navštívil Lužici s dolnolužickosrbským kusem *Wodny muž***. Šest mladých herců v režii Petra Smyczka se zpěvačkou a pianistkou Silvií Morasten sklídili za tragédií o mladém rebelovi srdečný potlesk. Třetí představení pro Lužické Srby se uskutečnilo z iniciativy chróscických ochotníků. Den předtím se *Wodny muž* hrál česky a lužickosrbsky rovněž na šluknovském zámku. Od začátku projektu už představení

zhlédlo na 700 diváků. O této události informoval i Katolski Posoľ.

► (KP 29. 3.) **Zástupci radworské farní rady předali v Dachau čtyřstránkový informační leták o životě a působení Aloje Andrického, který se stane součástí Pamětní knihy mrtvých z koncentračního tábora Dachau (*Gedenkbuch für die Toten des Konzentrationslagers Dachau*)**. Pod tímto názvem vznikl a od r. 2011 je prezentován mezinárodní výzkumný projekt, který shromáždí životopisné údaje a další informace o jednotlivých obětech koncentračního tábora (více viz http://www.kz-gedenkstaette-dachau.de/Berichte_Gedenkbuch.html). Andrického v Dachau připomíná od roku 1993 dřevěná a od roku 2013 pamětní měděná deska. Text letáku sestavila Sylvia Zimmermannová a Steffen Nebelung.

► (NC 11. 3.) **Evropská strana EFA (Evropská svobodná aliance) podporuje vznik Lužickosrbského parlamentu**. Zároveň se chce více angažovat při jednáních proti postupnému odtěžování vesnic s lužickosrbským obyvatelstvem. Na lednovém zasedání EFA v Budyšině to přislíbilo vedení strany. EFA sdružuje menšinové organizace v celé Evropě. Najdeme v ní i zástupce Slezanů, Moravanů nebo Bavorů.

► (SR 30. 3.) **Škatulata mezi katolickými farářmi**. Dosavadní chróscický farář Clemens Hrjehor bude od září působit jako probošt v Saské Kamenici. „Na jedné straně získáváte přitažlivý úkol, na druhé straně opouštíte místo s tradicí a důvěrou. To jsou dvě strany jednoho rozhodnutí. Pro mne však bylo od prvního okamžiku jasné, že předloženou výzvu přijmu. Má vůle není na prvním místě, kněz podléhá vůli biskupa.“ Farář Hrjehor vedl chróscickou farnost skoro 18 let. Následníkem Hrjehora v Chróscicích bude kulowský farář Měrčín Deleńk. V Kulowě ho nahradí farář Gabriš Nawka, který bude zodpovědný i za práci s mládeží. V Pančicích bude od 1. září farářem Tomáš Dawidowski, který se tak po čtyřech letech vrátí z Reichenbachu zpět do srbské Lužice.

► (SR 30. 3.) **V Haslowě se konala valná hromada Domowiny**. Jedním z témat byla rezoluce za co nejrychlejší vypracování nové dohody vlád o financování Nadace lužickosrbského národa.

► (SR 31. 3.) **V Čorném Chołmci opět o bílé sobotě pořádali velikonoční zpívání**. Dvacítka žen v lužickosrbském smutečním kroji zpívala lužickosrbské a německé duchovní písně. Tradiční lidový obřad se zde koná od svého obnovení už po šesté.

► (SR 31. 3.) **Saská policie vypátrala mladíky, kteří opětovaně pořádali útoky na Lužické Srby**. Sedm mužů od 18 do 21 let se

dopustilo trestných činů, mezi nimiž nechybí těžké ublížení na zdraví, většinou ale šlo o provokace nebo ničení dvojjazyčných nápíšť. Na útočníky nebyla uvalena vazba.

► (SR 1. 4., 2. 4.) **Aprílový žert ve vysílání rozhlasu**. Jako prvodubnový žert odvysílal Lužickosrbský rozhlas informaci, že od 1. srpna budou zprávy televize MDR vysílány dvojjazyčně prostřednictvím duálního vysílání stejně jako dosud (pouze) u nedělních večerníků. Tím by byl naplněn záměr zpřístupnit veřejnoprávní zprávy všem divákům. Jako aprílový žert bylo označeno rovněž dvojjazyčné zahájení hlavní zpravodajské relace 1. dubna.

► (SR 2. 4.) **Vícejazyčná „Schkola“ v Habrachčicích (Ebersbachu) uspořádala jarní slavnost na téma lužickosrbských Velikonoč**. Zúčastnilo se na 500 žáků z Německa, Česka a Polska.

► (KP 5. 4.) **Dr. Petr Bržzan se účastnil, pravděpodobně jako vůbec první z křížerjow, velikonočních jízd křížáků již po sedmdesáté**. Dvaosmdesátiletý Bržzan ze Sulšec, povoláním zvěrolékař, využíval svých kontaktů pro získávání koní na velikonoční jízdy a byl také opakovaně volán o pomoc při různých chorobách zvířat.

► (KP 12. 4.) **KP zveřejnil počty „křížáků“ účastnících se letošních jízd**. Z kulowské farnosti se účastnilo 418 jezdců (loni 444), z ralbické 302 (302), z chróscické 275 (269), z wotrowské 120 (124), z njebelčanské 114 (120), z radworské 113 (120), z klášterské (tj. z Pančic a Kukowa) 108 (108), z bačoňské 82 (76) a z budyšinské 63 (61).

ZE STŘEDNÍ LUŽICE

► (SR 31. 3.) **Obec Slepó dokončila přípravu smlouvy o přesídlení obyvatel postižených rozšířením dolu Nochten/Wochozy II**. Termín podpisu ještě není jasný, neboť uhelná divize Vattenfallu se připravuje k prodeji a signatářem bude až nový vlastník.

► (NC 15. 4.) **Velikonoční zpěvačky v Rowném a Slepém navázaly na starou tradici**. V místním spolku Kólesko přibyla řada mladých žen, které se přidaly ke „kantorkám“. Kantorky v noci z Bílé soboty na Velikonoční neděli s lucernami objíždějí vesnici a zpívají nábožné písně (lužickosrbsky „kěrluše“). U každého domu dostanou malý dárek nebo občerstvení, podobně jako čeští koledníci. Jejich zpívání trvá zpravidla od 22.00 do 7.00 hodin. Za pěkného počasí jezdí na kolech, při nepříznivém počasí mikrobusem.

Z DOLNÍ LUŽICE

► (KP 29. 3.) **Původní barokní loutkové divadlo věnované Ježíšovu utrpení a vzkříšení je možno spatřit v Nové Cele**

(Neuzelle) v Dolní Lužici. Je vystaveno v nově zřízeném muzeu v budovách bývalého kláštera. Pět dochovaných jevištních dekorací obsahuje 15 scén vytvořených ze dřeva a plátna, které vznikly v polovině 18. století. Historikové umění prohlašují celek za výjimečný v rámci celé Evropy, co se týče rozsahu i umělecké kvality. Braniborský ministerský předseda Dietmar Woidke po slavnostním přestřížení pásky zdůraznil, že otevření nového muzea uzavírá další etapu obnovy klášterního areálu. Označil klášter za živé místo dějin Marky (tj. braniborské marky, Neuzelle však ve skutečnosti historicky patřila Dolní Lužici) a za vzdělávací centrum nadregionálního významu.

► (NC 4. 3.) **Pravidla dolnolužickosrbského pravopisu jsou nově zveřejněna na internetu.** Nacházejí se na stránkách www.dolnoserbški.de pod odkazem *Dolnoserbški pšawopis*. Podkladem pro vytvoření těchto internetových stránek bylo druhé přepracované vydání příručky Manfreda Starosty *Niedersorbische Orthographie und Interpunktion* z roku 1982. Změny zavedené od roku 1996 Dolnosrbskou jazykovou komisí jsou jednak vneseny přímo do textu, jednak samostatně uvedeny v přehledném soupisu.

► (NC 18. 3.) **Na letošní akci „Chóšebuz se wuznawa“ obyvatelé Chotěbuzi demonstrovali proti neonacismu.** Organizátorem akce bylo sdružení „Cottbuser Aufruf“ (Cho-

těbuzská výzva). Demonstrace se zúčastnilo okolo 2 500 lidí. Část účastníků se snažila zablokovat cestu neonacistům, kteří mířili na hřbitov obětí druhé světové války. K cíli se tak dostala skupina jen padesáti neonacistů, tedy o polovinu méně než v loňském roce. Navíc měli zakázáno pochodovat s transparenty. Na straně odpůrců neonacismu byly transparenty povoleny, objevily se dokonce lužickosrbské nápisy v národních barvách.

► (NC 25. 3.) **Nakupování lužickosrbských knih je opět snazší.** Łudowe nakładnistwo Domowina zprovozovalo na svém webu www.domowina-verlag.de nový internetový obchod. Stránky fungují v hornosrbské, dolnosrbské a německé verzi. Jsou uživatelsky příznivější, návštěvníci zde najdou řadu novinek.

► (NC 1. 4.) **Towaristwo za serbski kulturny turizm otevřelo nový úsek cyklostezky zaměřené na poznávání lužickosrbské kultury.** Cyklisté „lužickosrbskou cyklostezku“ poznají podle lipového listu v národních barvách. Severní část cyklostezky vede z Chotěbuz přes Depsk, Dešno, Brjazynu, Góry do Bórkow a dále na Majberk, do Hochozy, Picnja, Turjeje, Janšojc, Móstu a zpět do Chotěbuz. Jižní část vede z Chotěbuz ke Grodec-kému jezeru, dále přes Lěšce, Bóšojce, Ruší, Syjk, Grodk, Zabrod, Bluń, Wjelcej, Drjowk, Kózle, Lutol a Gołkojce zpět do Chotěbuz. Nově byla vybudována odbočka vedoucí z Ruší přes Lěsk do Slepého. V budoucnu je

plánováno prodloužení trasy ze Slepého až do hornolužického Kamjence, čímž celá lužickosrbská cyklostezka dosáhne úctyhodné délky 590 km.

Z BRANIBORSKA

► (KP 26. 4.) **18. dubna zahájil biskup berlínsko-braniborsko-hornolužicko-slezské evangelické církve Markus Dröge zahradní spolkovou výstavu mší v kostele v Braniboru nad Havolou.** Výstava „Wot doma k domej – módre pasmo Habole“ je prezentována na více místech (Branibor, Premnitz, Rathenau, Stölln a Havelberg). Projekt „Kostely v kraji Havoly“ spojuje 85 kostelů.

ZE SVĚTA

► (NC 8. 4.) **V Estonsku se zabývali Lužickými Srby.** Na univerzitě v Tartu přednášel Axel Jagau. Zaměřil se na revitalizaci lužické srbštiny a na problematiku prosazování jazykových práv. Nešlo zde o první takovou akci, každý druhý rok se na místní univerzitě konají konference na téma menšinových jazyků. V roce 2011 zde na podobné téma vystoupila dr. Konstanze McLeodová z edinburghské univerzity s příspěvkem o menšinových aktivitách v Lužici a ve Skotsku.

Ze Serbských Nowin podala Jitka Rybolová, z Nowého Casniku Josef Blažek, z Katolského Posoła Jan Zdýchynec, ze Serbského rozhłosu Radek Čermák.

TÉMA

Vliv českého protestantství na evangelické Lužické Srby v 18. století

Lubina Malinkowa

Výtah z přednášky konané v Lužickém semináři v Praze dne 7. 3. 2015.

České tajné nekatolické působilo někdy na institucionálním základě prostřednictvím Ochranova, jindy cestou individuální práce českých kazatelů v Lužici. Dříve než se k tomu dostanu blíže, chci upozornit na málo známou část lužickosrbských dějin. Mikuláš Ludvík z Zinzendorfu (1700–1750) stejně jako jeho bratranec Bedřich Kašpar z Gerštorfu (1699–1751) byli oba hornolužičtí šlechtici německého jazyka. V lužickosrbském dějepisce se obvykle pohlíží na německé šlechtice velmi příkrě – mám tady na mysli pohled podmíněný obrazy Měrcína Nowaka-Njehorňského, malíře s lužickosrbskou historickou a folklorní tematikou. Ty ale neodrážejí skutečnost přesně. Jak ukazují příklady právě Bedřicha Kašpara z Gerštorfu a Mikuláše Ludvíka z Zinzendorfu, našla se řada německy hovořících šlechticů, kteří Lužické Srby cíleně podporovali a chránili. Zvláště Bedřich Kašpar z Gerštorfu má velké zásluhy o lužickosrbské náboženské probuzení v 18. století, které v sobě neslo silný podnět k rozvoji vzdělanosti. Kladná role šlechty ve vývoji lužickosrbské kultury by se proto měla v dějepise Lužických Srbů více zdůrazňovat. V přednášce jsem rovněž poukázala na poměrně bohaté Lužické Srby, kteří posílali své děti za vyšším vzděláním. Lužičtí Srbové tedy nebyli pouze utlačovanými nevolníky, ale také vcelku zámožnými příslušníky středních vrstev. Takže i sociální obraz Lužických Srbů by si zasloužil revizi.

Hlavním tématem přednášky bylo ozřejmit vliv českého protestantství na evangelické Lužické Srby. Ten je třeba hledat

ve dvou rovinách. Jde jednak o práci jednotlivých českých a dalších slovanských duchovních, jednak o nepřímý vliv přicházející se založením Ochranova. Tamější bratři se opírali o českobratrskou tradici. Ochranovské hnutí působilo v Lužici jako mohutná vzdělávací iniciativa. Jejím nejdůležitějším výsledkem je, že lužickosrbské knihy a písemnictví vůbec našly cestu do lužickosrbských domácností a zakotvily v lužickosrbské kultuře. Ta byla dříve do značné míry kulturou předávanou ústně, během 18. století však prošla prostřednictvím písemnictví hlubokou přeměnou. Ochranovské hnutí je třeba chápat i v souvislostech geografické, intelektuální a sociální mobility, které vedly k diferenciaci a modernizaci lužickosrbské společnosti na její cestě do 19. století. V průběhu 18. století se v mnoha vesnicích evangelické Horní a Dolní Lužice konala utajená shromáždění Lužických Srbů inspirovaných tzv. probuzeneckým hnutím. Z těchto zbožných probuzeneckých kruhů vzešli první lužickosrbské lidové básníci a první vlastenci. Bez tohoto hnutí 18. století by v Lužici nedošlo k žádnému národnímu obrození v 19. století, jak už před sto lety tvrdil lužickosrbský literární a kulturní historik Ota Wićaz.

Při pohledu na vliv kazatelů z českých zemí nebo ze Slovenska, kteří působili v Lužici, je třeba mezi nimi vyzdvihnout osobu Georga Petermanna (1710–1792), rodáka z hornického města Pukance na jižním Slovensku, který díky svým stykům s německým pietistickým střediskem v Halle nad Sálou a zkušenostem

s vedením školy dokázal vybudovat seminář v Klukši východně od Budyšína. Tato škola měla pro evangelické Lužické Srby velký význam. Vzdělávali se v ní učitelé a odrostly tam dvě generace lužickosrbských duchovních. Také se na její půdě překládala z němčiny do lužické srbštiny hlavní díla klasiků lužickosrbské literatury, kteří se pak v Lužici nadšeně četli až do 20. století.

V ještě širších rozměrech pokračovala práce klukšského semináře ve vzdělávacím ústavu zřízeném r. 1742 ve Wujězdě. Ten se místo vzdělávání duchovních zaměřil spíše na výchovu lužickosrbské mládeže. Vzdělávání chlapců probíhalo obdobně jako u dívek, což představuje v dějinách lužickosrbského školství zvláštní výjimku. Ředitel ústavu Georg Messarosch (1699–1749), který také pocházel z území dnešního Slovenska, je Lužickými Srby obzvláště ctěn, protože se rychle naučil jejich jazyku. Zde se znovu ukazuje, jak je lužickosrbská kultura odkázána na vnější podněty. Nejde jen o impulsy z německého prostředí, které jí obklopuje, ale i o obohacování z blízkých slovanských zemí.

Vliv české kultury 18. století na Lužické Srby nelze omezovat jen na Lužický seminář v Praze a na katolickou část Lužice. Přednáška jasně ukázala, nakolik potlačované české protestantství ovlivňovalo lužickosrbské evangelíky. Nešlo tu však v prvé řadě o šíření národní myšlenky jako o sto let později, nýbrž o hlásání Božího slova v pietistickém smyslu.

Přeložil **Radek Mikula**, redakčně upraveno.

OČIMA Alžbety Stančákové

Náhodná procházka

tlačili jsme auto ještědem, tolik sněhu, po kolena sněhu, táhlo se to po lýtkách, nějaké polák upad na ledovce,

*„Ale ne voni
voni jak jezďej na těch koních
tak jak se ty koně hejbou
tak i ty jezdcí se
hejbou a pak
z toho maj svaly a
posilujou to ne že ne
to je náročný takle
jezdit na těch koních
tříkrát kolem kostela”*

„Náhodná procházka. To je termín z kvantové fyziky. To je, když někam jedeš a máš to padesát – buď se cílí přiblížíš, anebo se cílí vzdálíš,“ říká Mirek v autě, když jezdíme po hornolužických vsích. Křižáci

„... na cigaretový papírky někdo nakreslil, přes který vesnice se dostaneme na diskotéku.“ Foto: Alžběta Stančáková

vůbec nerozuměli. Takhle tomu rozumíme jenom trochu. A na silnicích zůstávají koňská lejna. Spousta jich. Křižáci mají klobouky. V jednu chvíli jich jede 300 naráz, objíždějí kostel, a my musíme čekat, dokud nedojdou. Stáhneme okýnka a kouříme. Před chvílí sněžilo, teď svítí slunce. Všechno to teče kanály s nápisem Dresden.

„Jeden by čekal, že budou po silnici klusat, aby to vzali rychlejš. Jenže jim to nedělá dobře, klusat po asfaltu.

*jezdil jsem jako
malej na koňský tábory bylo mi
osm devět deset ty koně byli
nemocný že kulhali a jeden
neměl oko to je jako když jsou
ve stavu mezi dostihama
a salámem závodit už nemůžou tak
než půjdou na salám
půjdou na tábor byl jsem na tom táboře ještě
s jedním klukem jedinej kluk”*

*na budyšinském hřbitově je
spadlej strom zapadá slunce
okolo stopy hořčice medu a
chci otevřít pálenku
nejde to až pak si všímám že
víčko už je dávno odšroubovaný že
hamtám naprázdno po skle
že nikdo nikdy neví
kam ho vlastně přidělej*

Setmělo se. Hospodská nám řekla, že nesmíme sedět s vesničany, a už vůbec ne s křižáky, který seděli v rajtkách u prostřeňech stolů. Posadila nás k neprostřeňému stolu, protože co kdyby někdo přišel a viděl by nás, dva kluci pak odešli ven kouřit a jeden se vrátil, řekl, že venku je k vidění krásnej měsíc, ať jdeme ven.

Křižáci nám pak řekli jména svých synů, na cigaretový papírky někdo nakreslil, přes který vesnice se dostaneme na diskotéku. Měl tam bejt kovářův syn. A Lorencův syn. U otevřeného kufru auta jíme koláčky a pijeme mysliveckou. Křižáci, co už jdou domů, nám po cestě pokynou. Jenom jeden přijde k nám, mluví na nás německy, až pak hornolužicky, to si teprve rozumíme. Dá si mysliveckou, až pak koláček. Potom vyrazíme.

*„jedna známá
polka mi říkala že má známýho
co je horník ten jí říkal že někde v polsku
v dolech je prej
místo ze kterýho když
koukáš nahoru dírou
nevidíš denní nebe ani přes den
jenom hvězdy celej den
taková je tam tma”*

Usínám v autě. Je mi zima. Před hospodou je spousta lidí, uvnitř je prej diskokoule, ale to už se nedovím. Nakonec skočím do jinýho auta, ve kterým jede Lukáš, a Lukáš veze Lorence, kterej chtěl v tom reji najít svýho syna a říct mu, aby se o nás postaral. Lorenc jde dovnitř, na sobě má křižáckej oblek. Já si sedám na zadní sedadlo.

„Já jsem v tý hospodě normálně vytuhnul,“ říká mi Lukáš, „ale tak rád bych tam šel, tak rád.”

Lorenc nastupuje. Až další den se dozvim, že zaplatil všem známejm vstup a že jeho syn jim platil piva. Že vevnitř byla diskokoule, ale fakt velká. Byla jsem hrozně vyčerpaná.

„Syn stara so wo nje. Wón je česce na gymnaziju wuknył,” hornolužičtina běží jako na drátkách, a to jsem ji nikdy dřív neslyšela. „Ja njemóžu tak derje česce, Lukašo, sym jenož w korčmach wuknył, a hižo to njeznaju. Ale mój syn haj. Wón měješe češčinu w šuli. Ja jenož w korčmje.”

„Ja wuknył serbsce runje tak,“ říká Lukáš.
„Ale hižo česce njeznaju, poprawom česce ženje njejsym čitač a pisač tež nic móhł. Ale přeco sym zbožowny, hdyž Česa so wozjewja a možu je widžeč a slyšeč.” I ve tmě vnímám jeho černé sako a takovou zvláštní teplou dobrotu.

„Syn studuje nětko gospodarstwo w Drježdžanach. Je spokojom. Ale chcym, zo by jedyn semester w Českeje abo Słowakskeje studował.“

Už pomalu usínám. Venku je tmavě modrá obloha, stromy podkreslený oranžovým světlem. Míjíme kapli s červenou vitráží. Za chvíli budeme v Nesvačidle. Včera byl úplněk.

„Tady asi zahrnout, co myslíte?“ ptá se Lukáš.

„Haj. Ale čehodla mi wy prajiš?“ diví se Lorenc.

„Njeprajim.“

„Potajkim čehodla takle so prašeš?“

Lukáš se zasměje. „Dokelž njejsmoj jenož mój dwaj jow.“

Lorenc chvíli mlčí, pak řekne: „Wězo Bóh tón knjez je wšudze z nami.“

„To je prawje,“ řekne Lukáš a pak plynule přejde do češtiny: „Řekni prosimtě něco.“

„Já jsem tady s váma,“ hlas se mi trochu zadrhne, „akorát jsem potichu.“

Lorenc nadskočí.

„Myslach, zo smój jowle jenož ja a ty.“

„A wězo – ty mi ty prajiš,“ říká Lorencovi Lukáš, když ho vyhazuje před hospodou.

*mravenci v ubytovně
v horní lužici
první buňka napravo od brány
už zase
spánek v nepovlečeným
a zase spánek
ve stočeným
a zase spánek plnej
představ víc než toho
že mi do ucha nalezou mravenci
se bojím záděrek prachu
nepropustnejch stěn
a možná trochu koní když
natřikrát
objíždějí kostel*

tlačili jsme auto ještědem, odrazy očí na zvlněných pleších, je velikonoční pondělí a včera byla neděle a včera vypadlo ze slunečních brýlí jedno sklíčko a šlo tam vrátit až v teple v hospodě roztažnost sil je jistější než mlhovina

dotlačili jsme auto na parkoviště, kdo čekal na ještědu tolik sněhu tolik námrazy, dotlačili jsme auto na parkoviště dali si banán koláč nádivku a trochu toho zpětného strachu, pes chodil kolem aut a vyštěkával sníh

Autorka lyrické reportáže z velikonoční Lužice Alžběta Stančáková je mladá talentovaná básnířka, letošní laureátka Ceny Jiřího Ortena pro autory do třiceti let.

ROZHOVOR

Tři otázky pro Lukáše Novosada, nového předsedu SPL

Stal jste novým předsedou Společnosti přátel Lužice, v předsednictvu jste však pracoval již předtím. Plánujete pokračovat v započaté práci? Jak bude SPL vypadat pod Vaším vedením?

Samozřejmě plánuji, byl bych blázen a nepoctivec, kdybych chtěl předešlou práci hodit za hlavu. A to ovšem nikoli pouze svou, věnoval jsem se hlavně vzdělávání a výletům, ale především práci všech ostatních včetně předešlých předsednictev. Je na co navazovat, ale je taky co napravovat a zlepšovat. Například je nutno dát do pořádku archiv SPL, který je porůznu roztroušen a v podstatě neexistuje, takže nikdo pořádně neví, čím vším SPL disponuje. Zrovna tak je třeba „dostavět“ Hórnikovu knihovnu, u níž sice probíhá katalogizace, ale samostatně, bez zapojení do centrálního

knihovnického systému, z něhož by bylo lze snadno zjistit, které naše knihy mají třeba v univerzitní knihovně v Londýně. „Uklidit“ SPL a udržet ji v Lužickém semináři jsou dva z největších úkolů, našťástí práce na obou položkách již započaly. Samozřejmě nevím, jak bude vypadat SPL pod mým vedením, ale svěřím se, jak bych chtěl, aby vypadala. Jako funkční organizace, která má v pořádku své věci, tuší, co chce dělat za pět let, lidé se orientují v její struktuře a rádi se účastní jejího života na trojnóžce vzdělávání, kultury a vědy a cestování. Ať si tu každý kutí, co chce, z čeho má radost a co má rád. SPL by pro své členy, a vlastně nejen pro ně, měla být v podstatě servisní organizací, která jim pomáhá uskutečňovat nebo rozvíjet jejich sorabistické zájmy, neboť jim poskytuje zázemí a finanční jistotu. V Lužici by měla fungovat jako poradní hlas, cestovní kancelář a vědecký a školský partner srbských organizací. A rozhodně by se dál měla otevírat novým partnerům i lidem, kteří se chtějí účastnit jejího programu, ale nechtějí být členy. To je trend, který zaplat pánbůh započalo loňské předsednictvo. Nebudou-li přicházet mladí, může se brzy stát, že SPL sice bude nadále mít sídlo v Lužickém semináři, ale všichni její členové budou mrtví. I když jako vypočtení tragického údělu srbské Lužice by to byl přesný obrázek.

Po zvolení valnou hromadou jste v řeči nového předsedy zdůrazňoval týmovou spolupráci v rámci SPL...

Nevím, jestli bych hovořil o tom, že jsem měl nějakou řeč, bylo to nanejvýš několik vět. V každém případě jsem to řekl a na tom trvám. Otevřeně říkám, že je mým úmyslem vztahy v SPL co nejvíc harmonizovat, byť si nepamatuji období, kdy by to bylo nějak idylické. Vždycky existovalo v SPL několik rozhádaných skupin, snad je to dědictví sloučení několika spolků, bezsporu existence řekněme liberálního a národoveckého křídla je zřejmá dosud. Jenže to, že na některé věci máme rozdílné názory, by nám přece nemělo bránit v tom, abychom spolupracovali na věcech, v nichž se shodneme. Zároveň je ovšem třeba naučit se jiný názor respektovat a naučit se respektovat kritiku jako vyjádření názoru, nikoliv ji vnímat jako osobní napadení. Pracuji v médiích, kdybych se měl dohadovat kvůli kterékoli drobnosti, která mi přistane na stole a nelíbí se mi, z hádek bych nevyšel. Jenže tohle zatím všichni neumějí. Prvními pokusy o větší dialog jsou velké schůze předsednictva, na nichž se schází každý, kdo aktuálně něco dělá. Nejen členové předsednictva, ale i redakce Věstníku, členové kontrolní komise, kteří tak jsou informováni o dění přímo, členové pracovní skupiny kolem prodloužení nájmu Lužického semináře, knihovníci, archivář, pokladník atd. Budeme to dělat jednou za čtvrt roku a důvody jsou dva – jednak sociální, tj. jednou za čas je fajn se vidět, jednak motivační: v SPL je dost lidí, kteří něco dělají, jen o sobě nevědí a nemluví spolu. První ohlasy na toto jednání jsou pozitivní, lidé si váží toho, že najednou jsou informováni o tom, co se děje a že se vůbec něco děje. Dál ovšem zůstanou jasná pravidla schůzí předsednictva, aby se kterýkoli člen SPL mohl přijít podívat, svěřit, přednést svůj problém. No a v létě hodláme mít týdenní akci velikého úklidu prostor SPL, včetně vyházení zbytečných kramů, malování, spárování dlaždic v hlavním sále, přestavění nábytku atd. Termín a podrobnou organizaci má na starosti knihovník Martin Boukal. Bude to otevřená a oficiální akce pro kohokoli, kdo bude ochoten pomoci. Při práci se totiž nejlíp utužují vazby. A mluvit spolu, to mi roky chybělo. Proto jsem ostatně kdysi z SPL odešel, hádky mě nebavily. Teď bych v nich nerad žil dokonce dva roky.

Pro uskutečnění svých plánů budete mít nově dva roky. Vítejte tuto změnu ve stanovách SPL?

Neinicioval jsem ji, ale vítám ji. Za rok se dost pořádné práce nestihne, to jsem pocítil vloni, vlastně jsme se po předešlých letech jiného vedení stačili nanejvýš rozhlédnout. Dva roky přinesou víc klidu a času pouštět se do delších a odvážnějších projektů, které předpokládají, že aspoň určitý čas budou na jednání s partnery z různých úřadů a institucí docházet tíž lidé, jimž partneři začnou věřit. Za rok se tak akorát seznámíte. Takže velké díky Ladkovi Haklovi, že tuto změnu navrhl, a velké díky přítomným členům valné hromady, že ji odsouhlasili.

Na březnové valné hromadě jste byla zvolena novou vedoucí redaktorkou ČLV. Časopis přebíráte v nelehké situaci. Jaké jsou vaše hlavní cíle v tomto případě?

Pro letošní rok se bohužel nepodařilo pro ČLV získat grantovou podporu, díky níž mohl vycházet v minulých letech, proto jsme museli vydávání omezit na dvojčísla. Nejdůležitějším úkolem tedy je zajistit financování pro další vycházení časopisu. Sledujeme grantové nabídky, právě připravujeme podání další žádosti a věříme, že v některém projektu uspějeme. Připravujeme také spuštění kampaně pomocí crowdfundingu.

Je třeba si ale uvědomit, že vydávání periodika je proces a že granty podporují časově omezené a jasně ohraničené projekty. Věstník tedy dlouhodobě musí být finančně samostatný, tedy náklady na jeho produkci musejí pokrýt příspěvky čtenářů. To samozřejmě nejde, když výše předplatného se roky nemění a neodráží vývoj cen nákladů. Výhledově tedy bohužel bude nutné k tomuto nepopulárnímu kroku přistoupit a cenu časopisu zvýšit. Na následné reakci se ukáže, jestli čtenáři o Věstník vůbec stojí, anebo jestli si ho redakce píše pro sebe, tj. nedělá dobře svoji práci. Zpětná vazba je samozřejmě důležitá. Velkou radost proto mám právě z nedávných čtenářských reakcí, došlých ovšem i z Lužice, které sdělují, že o zachování tištěného časopisu je zájem.

Velmi si cením také podpory čtenářů, kteří na základě naší výzvy podpořili časopis sponzorským darem – díky nim nyní po dvou provizorních číslech (3–4/2015 a 5–6/2015 o osmi stranách) můžeme do konce roku vydat dvojčísla již klasicky 12stranná. Nicméně tím vyčerpáme veškeré stávající finanční prostředky, a to včetně rezervy z minulých let, která letos vydávání zachrání. Pokud se tedy nepodaří získat grantovou podporu ani žádný další sponzorský dar, tak od příštího roku vydávání ČLV nebude možné. To je ale nejčernější scénář, ke kterému, jak věřím, nedojde.

V redakci ČLV pracujete druhým rokem, kromě toho máte i zkušenosti z jiných tiskovin. Zdá se tedy, že ČLV je ve zkušených rukou.

V redakci ČLV působím od roku 2013, nejprve jako řadová redaktorka, od loňska jako zástupkyně vedoucí redaktorky. Zároveň jsem členkou výkonné rady časopisu *Porta Balkanica*. To je odborný recenzovaný časopis, takže práce v něm je trochu jiná; mimo jiné také tím, že je nárazová. To měsíčníku, jako je ČLV, je potřeba se věnovat neustále. Samozřejmě se mi ale stává, že zkušenosti ze zavedeného časopisu můžu využít v relativně mladém periodiku, a naopak že moderní technologie vyzkoušené v druhém časopise aplikuji na práci v ČLV. Tak jsme například již zavedli online redakční systém. V obou časopisech ale považuji za nejdůležitější poskytovat čtenářům pestrý obsah.

Přemýšlíte i o větších plánech pro ČLV v případě, že se finanční situace uklidní?

Přála bych si konečně zařadit novou rubriku, kterou by plnil dopisovatel z Lužice. Touto myšlenkou se zabývala již minulá vedoucí redaktorka – před dvěma lety se proto v časopise objevovaly texty lužickosrbských gymnazistů v originále. Následný ohlas čtenářů redakci ubezpečil v tom, že je zájem o texty v lužické srbsčině. Zároveň je samozřejmě úkol Věstníku zprostředkovávat českým, slovenským a čtenářům z dalších států přehled o aktuálním dění v Lužici; přebírání zpráv z místních médií na to vždy nestačí. To je tedy úkol pro srbské autory. Bohužel se nám ale zatím žádného dopisovatele z Lužice sehnat nepodařilo, uvítám tedy jakýkoli nápad, podnět nebo kontakt, který mi čtenáři pošlou.

Každopádně po stabilizaci financování časopisu se chci víc věnovat prezentaci ČLV, především jeho online verzi, jež by byla uživatelsky příjemná nejen na počítačích, ale i v tabletech a chytrých telefonech. Nevylučuji ani změnu designu, která by, doufáme, pomohla časopis zatraktivnit. Přesto platí to, co kdykoli jindy: důležité je především zachovat kvalitní obsah.

Literární soutěž programu Ziel 3 / Cil 3

Navazujeme na text Milana Hrabala o projektu v rámci programu Ziel 3 / Cil 3, který jsme otiskli ČLV 9/2014, a přinášíme ukázky textů studentů oceněných v literární soutěži tematicky zaměřené na srbskou Lužici resp. na Čechy z pohledu Lužických Srbů. Tentokrát představujeme čtenářům text Lukáše Urbana.

Lukáš Urban (Gymnázium Varnsdorf, 1. cena)
Můj rok s paní Hankou Krawcec

Lužičtí Srbové. Vlastně o nich nic nevím. A přitom bych toho chtěl vědět hodně. Jsou také Slované, jako já. A mnozí z nich žijí a žijí v našem městě. Slýchám o nich od babičky, jak obdivovala kroje, ve kterých chodili v neděli do kostela. Od maminky, obdivující svou laskavou a pracovitou kmotru, a od pana faráře, který dodnes dává za příklad celé naší farnosti zbožnost malířky a grafičky Hanky Krawcec, která na faře prožila část svého života. Dlouhého, téměř devadesátiletého života. Mám v pokoji kalendář s jejími obrazy. A tak vlastně vím, i když nic nevím. Prožil jsem s ní celý uplynulý rok:

leden
zasněžená krajina – grafika – chalupy – ploty – stromy – nádhera – krása – mír a ticho

únor
kroj – malba – krása – svatba? – radost – svěžest – pout' – procesí – květiny – půvab – jemnost

březen
Bjarnat Krawc – tatínek – stáří – moudrost – laskavost – vlídnost – naslouchání – hudba

duben
sedlák na poli – práce – dřina – bouřka – pryč s okovy – svoboda – úcta k předkům – Budyšín?

květen
muzikanti – barevný tisk – radost – veselí – odpočinek – putování – jaro

červen
mateřství – láska – strach – bezpečí? – starost – objetí – náruč – obavy z budoucnosti

červenec
léto – obilí – snopy – sklizeň – horko – chléb a voda – zásoby – práce

srpen
vzpomínky na válku – smrt – bolest – neštěstí – hlad – strach – trápení – krev – tma – výčitka

září
ex libris – knihy – lidi – nápady – talent – trpělivost – dokonalost – originalita

říjen
malba – portrét – babička – stará žena – venkovský půvab – záhadnost

listopad
linoryt – příchod zimy – vítr – sklizená a zoraná pole – valící se voda – dřevěná chalupa – dočká se jara?

prosinec
muž s holubicí na rameni – na co myslí? – mlčení – otázky bez odpovědi – slunce bez paprsků

Kde se u mé postele ten kalendář vůbec vzal? Vlastně nevím. Možná tam právě byl jediný volný hřebík. Spíš si ale někdo myslel, že se mi bude líbit, když taky rád maluju. Je to tak, líbí se mi. Díky, paní Hanko.

Z publikace První setkání / Přenje zetkanje / Das erste Treffen, vydané Městskou knihovnou Varnsdorf v roce 2012, editor Milan Hrabal. Text korigovala Měřana Cušcyna.

Vážení čtenáři, vážení členové Společnosti přátel Lužice,

od letošního setkání nejvyššího orgánu našeho spolku, valné hromady SPL, je toto první číslo Česko-lužického věstníku, které vychází, a tak mi jako novému předsedovi dovoluji závěrem časopisu několik vět. Chci a musím totiž připomenout některé body, které valná hromada projednala a schválila, a zároveň informovat o prvních krocích nového vedení, jež jinde v čísle připomenuty nebyly.

Například důležitou novinkou v nových, moderních a již řádně přihlášených stanovách SPL z dílny našeho člena advokáta Rudolfa Lešky (jež na rozdíl od starých „tradičních“ si vnitřně neodporují) je **dvouleté funkční období nově zvoleného týmu předsednictva**. To ovšem neznamená dvakrát delší čas na divoké rejdy bez kontroly. Naopak. Jednak se valná hromada uskuteční i příští rok, byť coby kontrolní a především přátelské setkání, jednak chceme, aby nám bylo vidět pod ruce průběžně. A tak některé věci z loňska zůstávají: **schůze předsednictva se konají vždy první pátek v měsíci od osmnácté hodiny** a první jejich část je vyhrazena dotazům, návrhům či námitkám členů SPL. (Jste tedy každý měsíc srdečně zváni.) V každém čísle Věstníku rovněž dále najdete zprávu předsednictva, dále funguje mailový newsletter, nově se podařilo obnovit stránku na Facebooku, plnou informací o sorabistických akcích nejen v Praze a samozřejmě doplňovanou dalšími zajímavostmi z Lužice. Zkrátka zachováváme informační komfort a přehled, který jsme vymysleli a začali s ním už vloni.

Nově přibude výjezdů členů předsednictva za mimopražskými členy. Chceme aspoň jednou ročně zavítat ke každému klubu SPL (aktuálně po přijetí nových stanov vznikají dva: děčínský a liberecký), setkat se s místními přáteli Lužice a pokusit se s nimi o nějakou akci. Specifický je případ Brna, kde chceme navázat s kolegy na univerzitě spolupráci hlubší a získat s jejich přispěním pro Lužici nové studenty (jako se to letos podařilo na univerzitě v Praze). Zároveň se vracíme k modelu pracovníků, pověřených správou jednoho dílu činnosti spolku. A tak knihovnický tandem i nadále tvoří Martin Boukal a Jan Příkryl, archivářem byl jmenován Hynek Oberhel, pokladníkem někdejší místopředseda SPL David Lenk, koordinátorkou vzdělávání je Tereza Valášková, správcem Lužického semináře Antonín Kříž, nástěnkářem Daniel Tůma (skutečně máme na Filozofické fakultě UK k dispozici velkou a léta nepoužívanou nástěnku...).

Práce se rozběhly na několika „frontách“: Vyřízen byl úkol, jímž předsednictvo pověřila valná hromada; po domluvě s ministerstvem školství v Seminári směřují být uloženy knihy jiných subjektů – což je důležité zejména kvůli knihovně Jiřího Mudry, jež není majetkem spolku, nýbrž soukromé osoby. „Pracovní skupina Lužického semináře“ vyjednává s tímtož ministerstvem o podmínkách prodloužení pronájmu tohoto sídla. Konečně se pořádá archiv, aby mohl být řádně přihlášen (první ucelenou jednotkou je sbírka prvorepublikových plakátů SPL, které archivář nejen katalogizoval, ale rovněž restauroval). Kromě pokračující katalogizace Horníkovy knihovny probíhá soupis nesorabistické a neslovácké části knihovny Jiřího Mudry. Naplánovány jsou již tři výstavy, v jednání koncert, nadějně vypadají jednání s budyšínským divadlem o (pravidelném) hostování v Praze. V létě v **tydnu mezi 18. a 28. červencem proběhne úklidová brigáda Lužického se-**

mináře, již zmiňuji ve svém rozhovoru a při níž budeme obzvlášť rádi za vaši pomoc. Těšte se na **zájezd na lužickosrbský festival do Chrósćic o víkendu 11. a 12. července** (v režii Radka Čermáka kapacita je 10 míst a hlásit se můžete už nyní), **srpnový cyklovýlet po Horní Lužici od 3. do 9. srpna** (v režii Antonína Kříže) a **podzimní schadzowanku** (v režii mé). V jednání je také výlet do Korutan (v režii Elišky Papcunové) za místní slovinskou menšinou, jejíž potíže si nezadají s lužickosrbskými. Atd. atp.

Celková situace přesto není tak radostná, jak dosud možná působí. Úkoly, před nimiž letos zvolené předsednictvo stojí, jsou vpravdě existenciální: udržet SPL v Lužickém seminári a zachovat tištěný Česko-lužický věstník. Tedy dostát tradicím spolku. Znamená to především zajistit na obě položky finance a stanovit model jejich dlouhodobého udržení a fungování. Na tom samozřejmě pracujeme zrovna tak a částečně jste o tom četli v tomto čísle jinde od povolanějších. Já proto aspoň **apeluji na ty z vás, kteří dosud nezaplátili předplatné, aby tak učinili. Stačí převodem na účet číslo 2900678633/2010**. Dále informuji o tom, že v souladu s doporučením ministerstva kultury, aby členský příspěvek členů spolku činil přinejmenším 500 Kč ročně (a vypadal prý tak při grantových žádostech důvěryhodně), valná hromada doporučila členský příspěvek na 500 Kč navýšit. Předsednictvo na toto doporučení reflektuje. Nová sazba bude platná od příštího roku (studentům a seniorům však zůstane výše členského příspěvku 300 Kč), avšak ti z vás, kteří jsou ochotni doplatit rozdíl už letos, necht tak prosím učiní na bankovní účet téhož čísla.

Vážení a milí členové Společnosti přátel Lužice, děkuji za sebe i „svůj“ tým za důvěru projevenou ve volbách a doufám, že svou práci budeme vašim nárokům dělat čest. Těším se s vámi na viděnou na některé z akcí našeho spolku.

Lukáš Novosad, předseda SPL

Redakce ČLV děkuje upřímně za dosavadní vyjádřenou podporu, zakoupení předplatného i zvláštní zaslání peněžní dary, které pomohly zajistit vydávání časopisu do konce tohoto roku. Přestože vzhledem k současné situaci musíme pokračovat ve vydávání dvojčísel, díky zaslání peněžní pomoci bude mít již další číslo o čtyři strany více. Jmenovitě děkujeme: M. Bažilovi, Z. Blažkovi, J. Drbohlavovi, L. Hnátovi, J. Judinyové, B. Kórjeňkové, P. Kamenickému, O. Šrámkovi, D. Tůmovi a M. Žárské.

V současné době připravujeme podání žádosti o grant u Ministerstva kultury pro pravidelné financování vydávání ČLV od příštího roku.

Redakční rada s potěšením oznamuje, že rozšířila své řady o nového stálého člena PhDr. **Štefana Piláta**, Ph.D., ze Slovanského ústavu AV ČR, který se zaměřuje převážně na dolnolužickosrbskou problematiku.

Na výzvu předplatitelů ČLV nabízí SPL **možnost vyzvedávání časopisu v Lužickém seminári na Praze 1 namísto zaslání poštou**. Pokud bude mít některý z dalších předplatitelů zájem, oznamte to prosím e-mailem na adresu luzice@luzice.cz.

30. 5. pořádá Národopisné muzeum – Musaion v letohrádku Kinských na Praze 5 večer věnovaný tradiční lidové kultuře Lužických Srbů. **17.00 Povídání o Lužici** (Adam Votruba), **18.00 vystoupení Serbského folklorného ansamblu Slep**. Vstupné v rámci běžného vstupu do muzea

Česko-lužický věstník vydává Společnost přátel Lužice, U Lužického semináře 90/13, 118 00 Praha 1-Malá Strana, www.luzice.cz, luzice@luzice.cz, ročně v osmi číslech a dvou dvojčíslech nákladem 300 výtisků.
Cena 20 Kč.

Redakční rada: vedoucí redaktorka Eliška Papcunová U Santošky 11, 150 00 Praha 5, elisapapunova@gmail.com; zástupkyně vedoucí redaktorky: Lucie Janovská Kolarovičová, luzice@luzice.cz; členové: Zuzana Bláhová, Radek Čermák, Jan Zdichynec, Štefan Pilát.

Roční předplatné: ČR 200 Kč, zahraničí 20 € (hotově 15 €) bankovním převodem na účet Fio banka, a. s., 2900678633/2010.

Objednávky a stížnosti na nezaslání: Klára Matějčíková, Habartická 1a, 190 00 Praha 9, polackova.klara@seznam.cz, tel. 607 588 684.

Rada se ne vždy ztotožňuje s názory a slohem pisatelů. Za pravdivost odpovídá autor. Nevyžádané rukopisy nevracíme.

MK ČR E 6880. ISSN 1212-0790.